

هەقیەیفین لەگەڵ تەیفووڕ بەتھایی لە مەرکتییی
'سەفەری خەیاڵ' لە "کورسان" وە هەتا کوردستان

هه‌سه‌ن قازی: بینه‌رانی به‌پێز به‌خێربیننه‌وه بو به‌رنامه‌ی خۆتان، به‌رنامه‌ی ڤاویژ. له ڤاویژی ئەمجاره دا زۆر به‌خۆشییه‌وه میوانداری ده‌که‌ین له ڤیژدار ته‌یفووری به‌ت‌حایی که سیمایه‌کی ناسراوه، به‌پێز ته‌یفووری به‌ت‌حایی هه‌م نووسه‌ره، هه‌م سینه‌ماکاره، هه‌م ڤه‌خنه‌گری ئەده‌بیه و هه‌ر وه‌ها فیڕکاری کاروباری می‌دیایی یه . له‌و به‌رنامه‌یه دا به‌ بۆنه‌ی بلا‌وبوونه‌وه‌ی ئاخ‌رین کتیبی به‌ ناوی 'سه‌فه‌ری خه‌یال' که لی‌ره دا ده‌بیینن به‌ زمانی کوردیی سۆرانییه، و هه‌ر وه‌ها به‌ زمانی فارسیش ده‌رکه‌وتوو. ده‌ ڤاستیدا له‌ ناو ئەو بیوگرافیانه‌ی، ژینامانه‌ی که ده‌و سالانه‌ی دواییدا نووسراون ئەوه به‌ بۆچوونی من زۆر چا‌وراکیش بوو، به‌و بۆنه‌یه‌وه بانگه‌یشتمان له‌ به‌ریزیان کرد له‌ به‌رنامه‌ی ڤاویژ دا به‌شداری بکه‌ن له‌ ستی‌رک تی‌قی و زۆر خۆش‌حالین ده‌عه‌تی ئیمه‌ی قه‌بوول کردوو. زۆر به‌ خێر بیی کاک ته‌یفوور،

ته‌یفوور به‌ت‌حایی: زۆر سپاست ده‌که‌م، سلا‌و بو بینه‌رانتان و سپاس بو ئیوه که ئەو بانگه‌یشتنه‌تان کرد.

قازی: پێش ئەوه‌یکه بیینه‌ سه‌ر هیندی‌ک تاوتوئ کردن و باسکردنی ناوه‌رۆکی 'سه‌فه‌ری خه‌یال'، به‌ر له‌وه‌ی بیینه‌ سه‌ر ناوه‌رۆکه‌که‌ی، ئەگه‌ر ده‌کرئ کورته‌یه‌ک پێش کتیبه‌که‌ باس بکه‌ی؛ دواتر ده‌گه‌ینه سه‌ر کاره‌کانی دیکه‌شتان.

به‌ت‌حایی: مه‌به‌ستت پێش کتیبه‌که‌یه؟

قازی: ژینانی پێش کتیبه‌که‌! یانی ژینانی پێش ئەو شتانه‌ی له‌ کتیبه‌که‌دا نووسیوته.

به‌تحای: ژیانیکی پیش ئه‌وه ژیانیکی شه‌ست ساله‌یه چۆن من ئاوا کورتی که‌مه‌وه له چوار ووشه‌دا؟، به‌س ده‌کرئ بلیم مندالی من له سنه بووه. له‌وئ گه‌وره بووم دیپلۆم وهرگرتوو و له‌وه‌ودوا له سنه وهدهرکه‌وتووم بۆ سه‌ربازی و بۆ خویندن له زانکۆ و له‌وه‌و دواش چوومه‌ته تیلیفیزیۆن ئیشم کردوو، دوايه‌ش چوومه زیندان و دوايه‌ش له ئینقیلاب دا ئازاد بووین و ژيانی پیشمه‌رگایه‌تی ده‌ستی پیکرد، جوولانه‌وه‌ی رزگاریخواری کوردستان ده‌ستی پیکرد، ئه‌منیش له‌ویدا به‌شدار بووم هه‌تا ده‌گه‌ینه‌ سه‌له‌کانی ۶۳ به‌ته‌قویمی ئیرانی و له‌ودوا هاتمه‌ دهره‌وه‌ی وولات و له‌و ئاخرانه‌شه‌وه چوار په‌نج سال چوومه کوردستانی باشوور.

قازی: ووشیاری سیاسی به‌ریت، یانی که‌نگی ده‌توانی بۆ خۆت ئه‌گه‌ر باسی بکه‌ی و لیکالای که‌یه‌وه له که‌نگیوه ده‌ستی پیکرد؟ له خویندن له دهره‌ی ئیمدادی یانی ده‌بیرستان یان که‌نگی؟

به‌تحای: دیاره هیچ شتیک له پر ده‌ست پی ناکا. دیاره ئه‌و ژیانیه‌ی که ئیمه هه‌مانبووه و له ژیر چه‌پۆک دا و له ژیر ته‌ورژمی حکومه‌تی پاشایه‌تیدا زه‌مینه‌ی فه‌راهه‌م کردبووه، به‌لام وه‌کوو چالاکي سیاسی ئه‌و دهم وابوو که له زانکۆ ده‌ستی پیده‌کرد. بۆ منیش هه‌ر وا بووه، هه‌ر وا که له کتیبه‌که‌شدا به‌ شینه‌یی باسم کردوو که چۆن لاویکی شارستانی که ده‌چوو زانکۆ تازه له‌وئ دنیایه‌کی بۆ ده‌کراوه که زۆر شت هه‌یه ده‌بی فی‌ری بی. به‌تایبه‌ت، ئه‌و دهم که ئیمه لاو بووین دنیا له شو‌رشدا بوو، ده‌کرئ بلیین سه‌له‌کانی ۶۰ و ۷۰، به‌ تاریخی میلادی ده‌بیته چل، په‌نجا به‌ تاریخی هه‌تاوی ئه‌و سالانه بوو که جوولانه‌وه‌ی رزگاریخواری وولاتانی ژیر ده‌سته له هه‌موو دنیا ده‌ستی پی کرد بوو، به‌ تایبه‌ت له ئه‌فریقا و له ئاسیا، شه‌ری ویه‌تنام هه‌بوو، ئینقیلابی کووبا کرا بوو، جوولانه‌وه رزگاریخوازه‌کانی ئه‌فریقا هه‌بوون، له‌ودوا له سالی ۶۸ میلادی دا جوولانه‌وه‌ی خویندکارانی ئوروپا هه‌یه که جه‌نابت هه‌تمه‌ن خۆت تییدا به‌شدار بووی، زیاتری لی ده‌زانی، ئه‌وانه هه‌موو ته‌ئسیری ده‌کرده سه‌ر خویندکاریک که له تاران ده‌رسی ده‌خویند یا له ته‌بریژ، چون ئه‌و دهم له ئیران دووسی شار زیاتر نه‌بوو که زانکۆی تیدا بوو؛ شیراز بوو، تاران بوو، ته‌بریژ. له‌وئ ئه‌و فکره سیاسییه بۆ تو ده‌هات که هه‌موو ئه‌وانه چیه‌یه و بۆ ئیمه وه‌ک خویندکار و رووناکبیر و خه‌لکی ئه‌و وولاته جوولانه‌وه‌یه‌که‌مان نییه، بۆ ئیمه ده‌بی مل بده‌ین؟ له‌و دوا ئینسان بیری ده‌کرده‌وه که چ شیوه سیاسیته‌یک باشه یا چ شیوه سیاسیته‌یک ده‌یخوا، نایخوا، چۆنه هتد...

قازی: ئیستا ئه‌گهر بگه‌ینه سهر ئه‌و 'په‌روه‌نده‌ی بارمته‌ گرتن' یان ئه‌وه‌ی که له لایه‌نی تو و دوسته‌کانت ته‌رحیکی ئاوا هه‌بوو، گه‌ل‌له‌یه‌کی ئاوا هه‌بوو که سیک له بنه‌ماله‌ی سه‌لته‌نه‌تی به بارمته‌ بگرن ، بو ئه‌وه‌ی له به‌رانبه‌ر ئه‌وه‌ دا زیندانی سیاسی ئازاد بکری‌ن یان ئه‌وه‌ی که که‌یسی زیندانه‌ سیاسییه‌کان له ناو بیروپرای گشتی جیهان دا بناسری. به تایبه‌تیش له سه‌روبه‌ندی‌کدا که جیزی ۲۵۰۰ ساله‌ی شاهه‌نشاهی له شیراز ده‌گیرا. وا بزانه‌ ده‌و سه‌روبه‌ندی دا که ئیوه‌ ده‌ستتان به چالاکییه‌کانتان کرد هیشتا بزوتنه‌وه‌ی چریکی شاری، یانی شه‌ری پارتیزانی شاری که دواتر له‌چه‌ند سال به‌ر له‌ رووخانی ریژی می پاشایه‌تی زور ته‌نیبووه‌وه‌، به‌و شیوه‌یه‌ نه‌بوو. دیاره‌ له‌ کتیبه‌که‌دا باستان کردووه‌، تا ئه‌و جیگای ده‌کری ، ئه‌من پیم وایه‌ هه‌م بو بینهرانی ئیمه‌ و هه‌م بو که‌سانی دی سه‌رنج‌راکیش بی ، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ئه‌و دادگایه‌ی ئیوه‌ به‌ شیوه‌ی عه‌له‌نی بوو له‌و سه‌روبه‌ندی‌دا. ئه‌من بو خوم یه‌کیک له‌و که‌سانه‌م که به‌ دزی ئه‌و حوکی ئیعدامه‌ی که دابوویان بو‌به‌ریزت و بو چوار که‌س له‌ هاوپه‌روه‌نده‌کانت، ئه‌گهر چاکم له‌ بیر مایی، چونکه‌ زور له‌ میژه‌، ۱۹۷۲ی زایینی یه‌

به‌ت‌حایی: چل و سی سال گوزه‌راوه‌.

قازی: دوو هه‌فته‌یه‌ک ئیمه‌ مانمان گرت له‌ ناخواردن. ئه‌گهر بکری به‌ شیوه‌یه‌کی هیندیک دوورو دریزتر له‌وه‌ی له‌ کتیبه‌که‌دا هاتووه‌ باسی بکه‌ی. هه‌م هه‌ول دان بو بارمته‌ گرتنه‌که‌ و هه‌م دادگایه‌که‌.

به‌ت‌حایی: ئه‌وه‌ل ئه‌وه‌ی بلیم، ئه‌وه‌ی که ئیوه‌ له‌ چوار چیوه‌ی کونفیدراسیونی خویندکارانی ئیرانیدا ئه‌و کاره‌تان کرد، زور مایه‌ی دلخووشی بوو بو ئیمه‌ وه‌ختیک خه‌به‌ره‌که‌مان ده‌بیسته‌وه‌. ئه‌وه‌ ته‌ئسیری کرده‌ سهر ئه‌وه‌ که ئیمه‌ سی که‌س له‌و پینج که‌سه‌ی که ئیعدامیان بو ده‌رچوو بوو ئیعدام نه‌کراین. یه‌کیک له‌و هویانه‌ ئه‌و مانگرتنه‌ بوو، ئه‌و ئیعترازانه‌ی دنیا بوو چونکه‌ ئه‌و ده‌م شا پیی خوش بوو که دیته‌ ده‌ره‌وه‌ و لیی ده‌پرسن بو ئیعدام ده‌که‌ی، جوابیکی هه‌بی که ئه‌ویش هه‌میشه‌ ده‌یگوت "ئه‌وه‌ی قه‌س‌دی من بکا ده‌بیخشم، به‌لام ئه‌وه‌ی که قه‌س‌دی وولاته‌که‌م بکا نایبه‌خشم" جا ئه‌وه‌ یه‌کیک له‌و هویانه‌ بوو که حوکه‌مه‌که‌یان شکاند.

قازی: پیش ئه‌وه‌ی بگه‌ینه وئ ئه‌گهر ده‌کری هیندیک باسی خودی چالاکییه‌که‌ بکه‌.

به‌ت‌حایی: چالاکییه‌کان ئاوا، ئه‌وه‌ی که جه‌نابت فه‌رموت که جوولانه‌وه‌ی چریکی دوایه‌ ده‌ستی پیکرد و نایه‌ پیش ئه‌وه‌ ده‌ستی پیکرد بوو.

قازی: له 'سیاهکهل' را دهستی پیکرد بوو

بهتجایی: دو سال پیشتر و سالهکانی په نجا پوسترې چریکهکانیان له دیوارهکان ددها که خه لک، یانی هر کهس له هر کوئ که سیکیانی دیت بچن راپورت بدن. ته بیعه تنه وهش یه کیک له و شتانه بوو که نیمه ش وهک خویندکاری نهو زه مانه سرنجمانی راده کیشا و دهیبردین بو نهو شیوه له خه بات. ته نیا شیوه یهک بوو که نیمه نهو دم دهمان دیت. و نیمکانات شهرته، چ نیمکاناتیکت هه یه بو نهو کاره، له پر نهو نیمکانه هر وهک له کتیبه که دا باسم کردوو پیش هات که نیمه بتوانین لهو جه ژنه سینه ماییه دا به شدار بین و بتوانین لهوئ هه رایهک دروست بکهین یا گره و گانیک بگرین. چ بوو؟ هر لهو سالانه دا که شهرې چریکی دهستی پیکرد بوو، جوولانه وهی چریکی دهستی پیکرد بوو، یا بلین جوولانه وهی چه دارانه باشتره، چون چه می چریکی زور به رته سکه، زیندانییہکانیان زور سهرکوت کرد بوو و خه به رهکانیشی به نازادی نه ده هاته دهره وه. زیندانییہکان سهرکوت کرابوون، زیندانییہکی زور که وتبوونه زیندان، به هر به هانه یهک له گهل نهو جوولانه وهی تازه هاتبوونه زیندان و نهو بوو به نه گیزه یهک بو نیمه که بین نهو ته رجه دابریژین. له لایهک نهو نیمکانه ی که پیش هاتبوو، له لایه کیش نهو فکره که نه لئان نیمه دهی به دنیا رابگه یینین که له ئیران زیندان هه یه، چون نهو دم پییان ده گوت 'جه زیره ی نارامش' و 'جه ژنی ۲۵۰۰ ساله ی شاهه نشاهی' ده گیرا.

قازی: باشه نیوه هه موو وه کوو گروویکی سیاسی لهو ته رجه ناگادار بوون یان نهو چوناوچون بوو؟

بهتجایی: نا، ته بیعه تنه شیوه ی ریکخواه یی وا بوو که هه موویان ناگادار نه بن. به لام نه وانه ی که هی نیاننه دادگا جگه له دوو نه فهریان هه موو ناگادار بوون.

قازی: دیاره نیوه که به یه که وه دادگایی کران دوو گرووی جیاواز بوون.

بهتجایی: وایه، له واقعدا نهو گروویه ی که دوانیان هاتنه ناو نهو په روهنده یه کیکیان خوسره و گولیسورخی بوو، یه کیکیشیان مه نووچیهر موقه دم سه لیمی نه وانه شه ش مانگ پیشتر گیرابوون نه سلنه ناگیان لهو مه سه له یه نه بوو. نه من بوخوم خوسره وم قهت نه دیبوو، له مه حکمه نهو دوو که سه م دیت. نه وانیش قسه یه کی ناویان له مه حفلی خویاندا کردبوو، ساواک هات نهو دوانه ی کرده یهک په روهنده، له بهر نهو وهی یه کیک لهو مه حفله هاتبووه ناو نهو گروویه .

قازی: یانی له گهڻ ههردووکان پښوهندی هه بوو؟

به تحایی: وایه !

قازی: نهو خانمی میزاده گی

به تحایی: به لئی، شکووهی میرزاده گی. ساواک نهو دوانه ی کرده پهروه نده یهک له واقعدا، به قهولی که رامه تی دانیشیان کردیه شانوگه ریبهک که بتوانن ته بلیغاتی خو یانی پښو بکه ن .

قازی: باشه هو ی چ بوو که مه حکمه که عه لهنی بوو و له رادیو و تیلیفیزیونه وه بلاو ده کراوه؟

به تحایی: وهک گوتم، ده یانه ویست پرؤپاگاندا ی خو یان بکه ن که نهو له وولاتی ئیمه دا هه ن که سانیک که دژن و ئیمه به شیوه ی دیموکراتیک محاکمه یان ده که یین و نهو جو ره شتانه . نهو به شیک ی بوو، به شیکیشی نهو بوو که ساواک؛ یانی ئیستاش ده رکه وتوو به پیی نهو بیره وه ریانه که ژه نه راله کان ده یینوسن و نازانم کاربه ده ستانی نهو ده می ده یینوسن، ساواک ده یه ویست یه کجاری دیکه ش به شا بلئی نهو ئیمه گیانی تو مان نه جات دا. ده نا مه سه له ی تیرو نه سلنه له ته رحی ئیمه دا نه بوو ، به لام نه وان ده یانه ویست نهو مه سه له ی تیرو ریزم' ه گه وره که نه وه .

قازی: ئیوه ده تانه ویست بارمته بگرن و بو ئازاد کردنی داوا بکه ن زیندانی ئازاد بکری.

به تحایی: به لئی داوا بکه یین زیندانی ئازاد بکری

قازی: باشه دادگای نهو هل حوکمی ئیعدامی چه ند که سی ده ر کرد؟

به تحایی: دادگای نهو هل ۸ که س حوکمی ئیعدامی وه رگرت.

قازی: نهو له ئاخرو ئوخری سالی ۱۹۷۲ بوو وا نییه؟

به تحایی: نهو نه واییلی ۱۹۷۳ سی میلادی بوو .

قازی: چه ندی پی چوو هه تا دادگای ته جدیدی نه زهر، پیدا هانه وه پیک بی؟

به تحایی: مانگ و نیویک، دوومانگ

قازی: دادگای دووهم ئه و حوكمانهی هیندیکیانی شکاند و هیندیکیانی تهئید کرد.

بهتایی: بهلئ. حوكمی ۳ کهسی شکاند و پهنج نهفهری تهئید کردهوه که ئه و پهنج نهفهره؛ ئه و دهم وابوو حوكمی ئیعدامی سیاسی و غهیره سیاسی دهبوو شا ئیمزای کا.

به سی دهلیل، دهتوانین کوئی بکهینهوه بلئین به و سی دهلیله ئه و جیاوازییهیان دانا که دوو نهفهر ئیعدام بکهن و سی نهفهر نهکهن. یهکیک ئهوهی که ئه و سی کهسهی که ئیعدام نهکران ئیمه ههر سیکمان کارمندی تیلیفیزیوئن بووین

قازی: تیلیفیزیوئی میلی ئیران

بهتایی: بهلئ، تیلیفیزیوئی میلی ئیران و ئه و دهم رهئییسی تیلیفیزیوئن خزمی شازن بوو، ئاغای رهزای قوتبی، ئه و دهم ئه و شته ههبوو که دهیانگوت له دهربار دا دوو دهستهگییهک ههیه ، به ئیستیلای کلاسیک کوترهکان و بازهکان ، جا ئه و تهرحه تهرحی بازهکان بوو به درئی کوترهکان. کوترهکان بردیانهوه لهوهدا، چون ئهگهر ئیمه ئیعدام کراباین ئهوه یانی شتهکه سابت ببوو و به زهرهری ئهوان تهواو دهبوو. ئهوان فشاری خوئیان هیئا بوو وا دیاره. ئیستا که ئینسان بیرهوهرییهکانی ئه و زهمانی ئهوان دهخوینیتهوه دهبینئ بهلئ وا بووه شتهکه.

قازی: باشه کاک تهیفوور ئه و دوو مانگهی که له حالهتیکی نادلنیایی دا که چ دهبی و دهترانی که له ژیر حوكمی ئیعدام دای ههستت چوئن بوو، چوونت فکر دهکردهوه، ئهوه چ تهئسیریکی له سهر دانابووی؟

بهتایی: راسته ، گوتنی ئهوه رومانیکی دهوئ یانی ئهگهر ئینسان ههستهکانی بلئ. له لایهک ئهتو ژیان به جئ دیلی له لایهکی دیکهشهوه ئهتو ئه و ئامادهگییهت ههبووه له پیشدا. جیاوازی ئه و کهسه که دست دهدا به خهباتی چهکدارییهوه لهگهئ ئهوه که کاری سیاسی دهکا و دهگیری و دهکهوئته قوئاخیکی ئاوا ، ئهوهیه که خوئی بو خهباتی چهکداری ئاماده کردوو، دهزانی کوشتنی تیدایه، مهرگی تیدایه بهلام ئهوه که تو دابنیشی و ماتل بی ههتا کاتیک مهرگ بگا، ئاسان نییه .

قازی: ئهتو ئه و دهمی لایکی بیست و چهند ساله بووی

به‌تحايی: عومرم بیست و پنج سال بوو .

قازی: دوايه حوکمی سیټان شکا، که هه‌رسیکیشتان ئیستا به خوشییه‌وه زیندوون، به‌لام دوو له هاوپه‌روه‌نده‌بییه‌کانتان گولیسورخی و دانیشیان ئیعدام کران و به تاییه‌تی که‌رامه‌تی دانیشیان که تو له کتیبه‌که‌ت دا زور چاکت ناساندووه وه‌کوو ره‌فیقیکی خوت. ده‌کری هیندیک باسی که‌رامه‌تی دانیشیان بکه‌ی.

به‌تحايی: که‌رامه‌تی دانیشیان ئینسانیکی به ته‌جروبه بوو با بلیین له کاری سیاسیدا. به ته‌جروبه‌تر له ئیمه بوو، له بهر ئه‌وه‌ی پیشتر چوو‌بووه زیندان، سالیک زیندانی کیشا بوو و ئه‌و زیندانه خوی ته‌جروبه‌یه‌ک ده‌دا هه‌م له باری موقاوه‌مه‌ت کردنه‌وه هه‌م له باری ته‌شخیسی را و بو‌چوونه‌وه. بو خوشی شه‌خسه‌ن ئینسانیکی زور شو‌جاع و زور به‌هه‌ست بوو. ده‌کری بلیی هه‌سته‌که‌ی هه‌ستیکی هونه‌رمه‌ندانه بوو، نه وه‌ک سه‌ربازیک. ئاخ‌ر زور جار که باسی چریک و ئه‌وانه ده‌که‌ن خه‌لک وا ده‌زانئ ئه‌وانه وه‌ک میخ داکوتراون، سه‌ربازن و میلیته‌رن به مه‌عنایه‌ک. نا، واش نییه زور له‌وانه‌ی که ئیعدام کراون، شه‌هید کراون یان له ده‌رگیری دا کووژراون ده‌بینین شی‌عریان گوتووه ده‌بینین زور هه‌ستیکی ناسکیشیان هه‌بووه، ئه‌گه‌ر ئه‌و هه‌سته‌یان نه‌بوایه به‌ره‌و ئه‌و ری‌گیاه نه‌ده‌چوون، خوشه‌ویستی خه‌لکه ده‌یانبا به‌ره‌و ئه‌وه که له گیانی خوشیان بو‌گزه‌ریئ. که‌رامه‌ت له‌وه دا نمونه بوو ئه‌له‌حق. یانی ئه‌من ده‌توانم بلیم که‌رامه‌ت سه‌باره‌ت به دادگا‌که، خوب ئیمه بی ته‌جروبه‌تر بووین له‌وه؛ ده‌یگوت: ئه‌گه‌ر ئه‌و دادگا‌یه خوین نه‌دا ده‌بیته سیرک. هه‌موو وا ده‌زانن ئیمه ساواک هه‌موومانی هی‌ناوه لی‌ره‌مانی داناوه، جگه له‌وه که ده‌بی موقاوه‌مه بکه‌ین و قسه‌ی خومان بکه‌ین له دادگا ده‌بی کاریک بکه‌ین ئه‌وانه نه‌توانن نه‌مان کوژن .

قازی: باشه جه‌نابت له هه‌ر دوو دادگا‌کان دا وه‌ک ده‌لین تاوانبارکراوی ده‌ره‌جه یه‌ک بووی. یه‌کیک له هاو‌ریکانت کاک عه‌باسی سه‌ماکار له کتیبه‌که‌یدا که به ناوی 'من یک شورشی هستم'، ئه‌من سه‌ره‌له‌داویکم باسی کردووه و ئه‌توش ئه‌وه لی‌ره باس ده‌که‌ی و له کتیبه‌که‌یدا باسی دروستی به‌شیک له دی‌فاعیاتی تو‌ی کردووه و تو خه‌لک موراجه‌عه ده‌ده‌ی به کتیبه‌که‌ی وی، وام له بیره، ده‌کری به کورتي بلیی که فهرقی دی‌فاعی تو له‌گه‌ل دانیشیان کردی یان گولیسورخی کردی ده چی دابوو؟

بهتھایی: دھزانی ئیمہ ہەر وا کہ نووسیومہ من و کہرامہت و خوسرہو دیفاعیہ کہمان لہ ساواک نہنوسیوو ئہوانیدیکہ ہموویان نووسیووویان ساواک کۆنترپۆلی ہہبوو بہ سہر دیفاعیہ کہیاندا. ئہوان نہیان دھزانی ئیمہ چ دہلّیین لہ دادگہ. بہس دہیانزانی موقاوہمہت دہکەین لہ بہر ئہوہ کہ ئیمہ سہلّاحیہتی دادگاکہ شمان رہد کردہوہ گوتمان ئہو دادگایہ سالح نییہ ئیمہ موھاکمہ بکا چون ئیمہ جورمی سیاسیمان ہہیہ ، ئہوہ دادگای نیزامیہ. دواہیہ ئیمہیان یہک سہعات پّیش ئہوہ کہ بچینہ ئاخر دیفاع دایاننانین لہ ژووریک، ہەر سیکمان پّیکہوہ کہ دانیشین دیفاعیہکانی خۆمان بنووسین. ئہمن زیاتر چوومہ سہر ئہوہ کہ چ شتہایہک بووہتہ ہۆی ، چ شتہایہکی کۆمہلّایہتی دہبّیتہ ہۆی ئہوہ کہ مہسہلہ وا حاد ببی بۆ جہوانہکان کہ دہست بدہنہ ہہمچین کارگہلّیکہوہ، بی ئہوہ کہ یہک ووشتہ باسی ئہوہی تیدا بی کہ نابی بیکہن، ئیشتیبا دہکەن، یا فلان دہکەن. تہنانتہ ئیمہ بہ وہکیلہ کہ شمان گوتبوو ہەرچی دہلّیی بیلی کہیفی خۆتہ بہلّام حەقت نییہ بلّیی ئہوانہ پەشیمانن. من شتہکەم زیاتر کۆمہلّایہتی بوو ، دہستم دانابووہ سہر کہم و کہسریہ کۆمہلّایہتیہکان و ئہو کیشانہی کہ لہ کۆمہلّایہتی ئیمہ دا ہہبوو بہ عەقلی ئہو زہمانہی خۆم، بہلّام کہرامہت و خوسرہو چوونہ پای ئہوہ کہ دیفاع بکەن لہ ئیدہئۆلۆژی . کہرامہت بہ تاییہتی زۆر بہ توندی مہسہلہی مارکسیزمی تەرح کرد، خوسرہویش کہ ہہموو دیفاعیہ کہیان دیتووہ، جہوووری ئیسلامیش بلاوی کردووہتہوہ، نہختیک بہ لای مہزہب دا و نہختیک بہ لای مارکسیزم دا، ئہویش ہەر باسی رہد کردنہوہی ئیسلاحتی ئہرزی ئیران و ئہو جۆرہ شتانہ بوو. بہ گشتی دہتوانین بلّیین یہکیک تر لہو دہلّیلہی ئہوان کہوتنہ بہر ئیعدام ئہو توند بوونہیان لہ دادگادا بوو. ئہوہش یہکیک تر لہ فاکتۆرہکانہ .

قازی: باشہ دواي ئہوہ حوکمی جہنابت و سہماکار و عہلامہ زادہ بوو بہ ئہبہد و ئیوہ لہ زیندانہکانی جۆر بہ جۆری تاران دا راگیرابوون .

بهتھایی: من لہ 'قہسر' بووم و لہ 'ئیوین' !

قازی: ئہوہ ہہتا سالی چہند؟

بهتھایی: سالی ۷۹ی میلادی دہکا سالی ۵۷ بہ تہقویمی ئیران .

قازی: دهکاته شهش سال . ئیدی پېش ئهوهی که سلهتهنه تی پهلهوی پرووخی به بهره که تی خهبات و خو پېشانده کانی خه لک له شاره کانی جوړ به جوړ، به تاییه تی شاره گه وره کان وه کوو تاران و ته ور یز، ئیوه پېش پرووخی ریژی می شا له زیندان ئازاد بوون وایه؟

به تحایی: به لئ وایه

قازی: به ریزت یه کسه ر چوو یه وه سنه؟

به تحایی: به لئ

قازی: له کتیبه که دا ده لئ له سنه خه لک ده یانه ویست به گهر می پېشوازیت لی بکن به لام له هه مان کاتدا له بهر ئه وهی ریژیم زور هار ببوو له وانه بوو پېشی خه لک بگری که بی نه پېشوازیت.

به تحایی: مومکین نه بوو، ته هدیده که یان کرد بوو. هه ره شه یان کرد بوو.

قازی: له بهر ئه وه ئیوه به ریگه یه کی دیکه دا چوونه ناو شار.

به تحایی: به لئ. ئه من ئیستاش که خو م بیری ئه و پوژانه ده که مه وه ده لئ من وه ک که سیک که شهش سال له زیندان بووم به تاییه تی له و ئاخرا نه وه ، من یه کسال ته واو له ژوری تاکه که سی بووم ، ئه تو نازانی چ خه به ره، ده بی که سیک بی ری نوینیت بکا چ بکه ی چ نه که ی. فه قهت هاتن به منیان گوت هه ره شه یان کردووه، چون حکومت نیزامی بوو، ده وره ی سه رو کوه زیری ئه زهاری بوو له هه موو ئیران حکومت نیزامی یان ئیعلام کرد بوو. حکومت نیزامی له سه عاتی شه شی ئیواره وه دهستی پی ده کرد، که من گه ی شتمه وه سنه ته قریبه ن سه عات شهش بوو . ئه و دم ره ئیسی پادگانی سنه خه به ری دا بوو به مالی ئیمه که ئیمه ئه و شته ته حه مول ناکه ین ئیوه مه بنه هو ی ئه وه که سیک بکووژری که له و دوا ئیوه تا وانبار ده بن. ئه وانیش کو ریان تازه له زیندان هاتووه ته ده ری نایانه وئ بکه ونه گیچهل و زیم نه ن هیچ که سیش نه یده زانی چاره نووسی ئه و حکومت ته چی لی دی. یانی سوار ده بی به سه ر جه وه که دا یان ده پرووخی؟ دوا ی پرووخیان بوو تازه خه لک بیریان کرده وه خو زگه وامان کرد با، یه کیکیان خو م، خو زگه گویم نه دابا به و هه ره شه یه، به لام که س نه بوو بی ت بلئ وا نه که ین وا بکه ین یان چ بکه ین. خه لکیش حه قی خو یان بوو، خه لکیش ده یانه ویست ئه وه بکه نه به هانه بو نیشان دانی دژایه تی له گهل حکومت ته که ، حه قی خو یان بوو ئه وه بکه ن. ته نانه ت

دهسته يهك هاتنه بهر مالى ئيمه، ئهلبهته زور كهس هاتنه مالهوه، چاومان به يهك كهوت و ئهمن چوومه سهربان قسم كرد و ئهو شتانه دهسته يهكيش هاتن سروودى 'ئهى رهقيب' يان خويند، يانى خهلك ئيشى خوى كرد، ئهو شتهى كه دهيهويست نيشانى بدا به حكومهت كه ئيمه لايهنگرى دزهكانى توين ئهوه يان گهياند.

قازى: باشه دواى ئهوهى كه تو گهيشتييهوه سنه له ئابانى ۱۳۵۷ به تهقويمى ئيران چهندى پى چوو كه به شيويهكى ئهكتيف و چالاكانه شان وه بهر كارى سياسى بدهى يانى پيش ئهوهيكه موقاوهمهتى چهكارانه له كوردستان دهست پى بكا؟

بهتايى: سى رور دواتر. ئهمن له سنهوه ههستام چوومه تاران كه لهوى بگهريين سازمانى سياسى ببينينهوه، بتوانين له چوارچيوهى سازمانه سياسيهكاندا كار بكهين يان بزائين ئهوان چ دهكهن. چون ئيمه له زيندان خه بهرمان نه بوو له دهرهوه ئهو سازمانانه له چ وهزيك دان. ئهمن بهش به حالى خوم زور بيرم لهوه دهكردهوه كه 'سازمانى فهدايى' ده بى جيگايهك بى ئهمن بتوانم كارى تيدا بكهم.

قازى: له بهر چى، له بهر ئهو پيوهندييانهى كه له زيندان دا ههت بوو؟

بهتايى: ههم پيوهندييهكان، ههم ئهو تهفهكورهى كه پيشتر ههمان بوو و ئيمه لايهنگرى خهباتى چهكدارى بووين، بهلام دهشمانزانى ئهو تاو توونهى نهما بوو، خهلك هاتبووه دهرهوه، ئيستا خهلك بوو بريارى دها، ئيتتر لازم نه بوو ئهتو بچى بانگيك ببرى يان نازانم سهرلهشكريك بكووژى بو ئهوهى به خهلك بليى بابه ئهوانه ديكتاتورن. خهلك حالى بووه هاتبوونه دهرهوه و 'مهرگ بهر شا' يان دهگوت. بهس دوو شت ههبوو يهك ئهوه كه ريخراويك كه بتوانى خهلكهكه ببا به جيگايهكيان بگهيينى، به شيويهكى دروست نه يان بوو، دوهم ههه له زيندانهوه ئيمه دهمانزانى خهتهرى سوار بوونى ريخراوه ئايينيهكان به سهه جهوهكه دا زور زوره. كه لهودوا ديتمان به هاتنهوهى خومهينى تهواو كهوته دهست ئهوان تهنانهت له سنهش ئهوه دم تهنيا كهسيك كه جهماوهرى كو دهكردهوه، دهبيرده مزگهوتهكان و قسهى بوياي دهكرد جهنابى موفتى زاده بوو كه ئهويش ئينسانىكى مهزههبي بوو. يانى سنهش به دهست مهزههبييهكانهوه بوو ههتا يهواش يهواش سازمانهكانى ديكه هاتن و سنه بوو به جيگايهك كه دهكرا بليى زياتر تاندانسي چهپى ههبوو ههتا مهزههبي.

قازی: ئەتۆ لە کتیبەکه تدا ئاماژەیه کی زۆر چاوپراکیشت ههیه له باسکردنی لایهنی سیاسی مهسهلهی کورد و ههڵکهوتی کوردهکان له چوارچیوهی ئیڕاندا که زۆر جار چاوی لئ ههڵدهبوێردرئ، ئەویش ئەوهیه که که گۆیا کوردهکان له سیستمی شا دا هیچ بهشدارییان نهبووه، بهلام ئەتۆ به تاییهتی له ناو ئەفسهراخی ئەرتەشی ئیڕاندا ئیشاره به چهند کهسێک دهکەئ که هاوشاری خۆت بوون. وهکوو کورد باسیان ناکهئ دهئێئ 'سهننهدهجی' جا نازانم ئەو ووشهیهت به تاییهتی ههلبژاردوووه یان چۆن. بۆ وینه یهک لهوانه ژهنهپال بیگلهری، کهمانگەر، زهمانی، موهرهری یا سهرلهشکر مهنسور پوور که له کاربهدهستانی ساواک بوو یا عیسا پهژمان. جهنابت ئەوه به چی دهبهستییهوه. بهوهی دهبهستییهوه که له سیستمی دهولەت - میلهتدا ئیئتییستی زۆر گرینگ نییه یان چۆن. یانی کابرا شانی وه بهر ئەو ناسینهیه داوه.

بهتھایی: دهزانی مهسهلهی کورد بوون و ئیئتییسته و کوردایهتی و ئەوانه، راستیهکهی بۆیه من به تاییهت قامکم له سهر سنه داناوه چون لهوئ زیاتر من خهڵک دهناسم و یا شوینی ژیاخی خۆم بووه چاکتر پێئ دهزانم و وهک نموونه گرتوومه. ئەو دەم نهبوو ئەو شته، تهنا نهت بۆ ئیمهش که سیاسی بووین، ئەوانه، نهبوو، ههپهکهتهکه نهبوو له ناو کۆمهڵ دا وهکوو مهسهلهی کورد. خوب، بهشیکی ئەوه بوو که دیکتاتۆرییهکی یهک نهفه ره ههبوو و ههموو خهڵکیش لهو بهر بوو. ئیستا دهزانین به راست به دروستی ئەو دەم سازمانه سیاسییهکان چاکی بۆ چوو بوون که دهیانگوت تهزادی ئەسلی، دووبه رهکی ئەسلی له بهینی خهڵک و دیکتاتۆری دایه، له نیوان خهڵک و شا دایه. بۆیه من ئەوانه دەست نیشان کردوو، نهختیک بچینه ئەولاتریشهوه ئیمه، هه ره له دهورهی شا دا که سانیکمان ههبوو پێیان دهگوتن ' جهوانمهرد ' ، کۆلیک لهو خهڵکی عهشاییر و شتی وایان کرد بووه جهوانمهرد یهکی برنهویکیان دابوو دهستیانهوه، یانی پارێزگاری له مهززهکان دهکهن. پارێزگارییهکه ئەوه بوو که یهکیک وهکوو من که ههستاین بچین بۆ ' پاوه '، بچین پاوه ببینین، جهوانمهردهکان ئیمه یان گرت و تهحویلی ساواکیان داین. یانی کاریان ئەوه بوو، ئەوه نهبوو که پێشی عیراق بگرن یا پێشی چ دهگرن. ئەوه نهبوو، یهک دهست نهبوو کورد، ئەو جوولانهوه کوردیه دوایه دروست بوو. ووشه ی جاش نههاتبووه ناو کورد له بهر ئەو ووشه ی پێشمه رگه هیشتا نههات بوو.

قازی: به تاییهتی لهو ناوچانهی کوردستان له لای ئیوه.

بهتايی: به تاييه تي له باشووری کوردستاني ئيران مه بهستمه. که وا بوو شته که بو من زور ئاساييه که هر وا که ئيمه سياسيمان هه بووه به دژي ئه و رژيمه راوه ستاوه هر وا خه لکيکيش هه بوون که خزمه تيان به وان ده کرد. ئه و خزمه تهش تا راده يه ک نورماله يانی خه لک هر چوئيک بي ژيانی ده وي له ئيداره داده مه زري و ده بي خوي به رپوه به ري، به لام که بووي به سه ره لشکه ر، وه ختيک بووي به ئه رته ش بود ئيتر ئه وه له وي ئه تو خزمه تيکي تاييه تي ده که ي. فه رقه که ي ئه وه يه بو يه من نمونه ي ئه وانم هينا وه ته وه دنا خو زوري ديکesh هه بوون ساواکي بوون، فلان بون فيسار بوون ، به لام ئه وانه له هدي ژيانی نورمالي ئه و زه مانه ئاسايي بوو. يه کيک به مني ده گوت ئه گه ر ئه تو له گه ل شاي موخاليف بووي بو چوييه تي ليقيزيونه که ي شا؟ بابه ئيمه بو نان چووبووين له به را، چووين کار بکه ين.

قازي: باشه ، دواي ئه وه ي له زيندان هاتيه ده ري و ئيدي ده ستت کرد به کاري سياسي . ئه وه زاندراره که به ريزت چوييه ناو ريزه کاني حيزبي ديموکراتي کوردستاني ئيران که ئه و ده مي ناوه که ئاوا به کار ده هات، ئه وه چوناوچون بوو چونکه وه ک زاندراره له ناوخوي شاري سنه ئه و گه نج و وه چه ي نوي زيتر ته مايوليان هه بووه به رپيکخراوه کاني که له شاني چه بي حيزبي ديموکرات دا هه لکه وتبوون له و سه روبه ندي دا.

بهتايی: عه رز بي له سنه ئه و ده م حيزبي ديموکرات لاواز بوو. وه ک مه هاباد و سه رده ست و وه ک بانه و ئه وانه نه بوو، ئه وان سابيقيه يان هه يه. به لام ئه و دوو سازمانه که ي ديکهم باش ده ناسي وه ک ' فه دايي ' و وه ک ' کومه له '. مه سه له ن ئه من هر له زيندانه وه ده مزاني که فه دايي تووشي ئينشيعاب ده بي، بوچووني جو ر به جو ري تي دايه شتيکي يه کده ست نييه. شا يه د خه لکي ديکه ئه وه يان نه ده زاني به لام وه ک ئيمه که له گه ل رپيه ره کانيان له زيندان دا بووين يان هاتوچوومان هه بوو ده مانزاني ئه وه جيگايه ک نييه ئه تو بليي ده روم به رده وام ده بم. له گه ل ئه و خه ته ش نه بووم که ده يه ويست پشتيواني خومه يني بکا که من به شينه يي شه رحم داوه له کتبييه که دا. له و لاشه وه ' کومه له ' ئه و کات زور به توندي مائويست بوون، ئه منيش زور سنورم هه بوو له گه ل ئه و ته فه کوره. له به ر ئه وه بو نمونه من بو خوم له سه ر شيرکه ته يي ته عاوني، ئيسلاحات ئه رزي، فلان و ئه وانه ته حقيقاتم کرد بوو و ده مزاني ئه و بوچوونه ي ئه وان هه يانه وه ک نيمه فيئودال نيمه موسته عمه ره به ته واوي هه له يه که خوشيان پي گه يشتن پاش ساليک به لام ئه و ده م ئه و دوو سازمانه چه په هه بوون. زور که س ده لين بو خوت سازمانيکت دروست نه کرد؟ بو خوم سازماني چ دروست بکه م، ئه وان کاري خويان کردووه، دوايه له شه ري سنه دا ئه من نه مده تواني دانيشم مه وزع نه گرم. ئه و ده م ، چو بووم هاتوچووي حيزبي ديموکرات کردبوو ده مزاني ئه وانه زيتر خه لکين راسته که ت ده وي

. مهسه له ن له سنه ئەتۆ دەچووی له خەلکی ئاساییت دەپرسی ، له ناو بازار ئەملاوئەولا، من پەییوەندی نیو خەلکیم زۆر بوو، بە تاییهت هەر وا که له کتیبه کهدا ئیشاره م پێ کردوو له سه ندی کای کرێکارانی سه د دا کارم ده کرد که دووسه د سیسه د کرێکاری تییدا بوو، ئیمه و پهنچ شه شیکی دیکه ئەو سه ندی کایه مان به دهسته وه بوو و من بو خۆم لهوئ ئیشم ده کرد، کاری ئارماتۆر به ندیم ده کرد. خه لکه که زیاتر به ره و حیزبی دیمۆکرات بوون. ئەلبه ته ئەو خه لکه ی که ته مه نیان له سه ره وه بوو یانی جه وانه کان نا، جه وانه کان زۆر به گور بوون. وه لئ جه وانه که نه بوو دهنگی ده هیناوه جا له بهر ئەوه من دیتم ئەوئ زیاتر به ئیده کانی منه وه نزیکه ئەگه ر به تهوئ که کار له ناو خه لک دا بکه ی.

قازی: باشه ئەتۆ له ' سه فه ری خه یال' دا ئیدی دوا ی ئەوه باسی شه ری ناوخۆ ده که ی که به تاییه تی بو ماوه ی چه ندین سا ل له به ینی حیزبی دیمۆکراتی کوردستانی ئیران و کۆمه له ی شو ر شگێری زه حمه تکیشانی کوردستانی ئیران پوویدا که ئەو ده می هیچیان له ت نه ببوون به و شیوه یه ی ئیستا. له نیو ئەوانه دا شه ریکی ناوخو یی ده ستی پێ کرد و زۆر ناوچه ی کوردستانی ته نییه وه، یانی له عه ینی حا لدا که له شه ر دابوون له گه ل حکوومه تی مه رکه زی، له نیو خو شدا ئەو مه سه له یه، ئەتۆ ئامارت وه رگرتوو له سه رچاوه کانی هەر دووک لا، وا دیاره له کتیبه که ندا موخالیفی ئەو شه رانه ی . پرسیا ری من ئەوه یه له و سه ره وه ندی دا که ئەو شه ره ده ستی پێ کرد گه لو ئەتۆ له نیوخو ی حیزبی دیمۆکراتی کوردستانی ئیراندا که ئیمکاناتی ده ست راگه یشتنیش ت هه بوو به ده سه لاتداری سهره کی له و حیزبه دا قه ت به ئاشکرا و به شیوه یه کی حه دی باسی ئەوه ت کرد که ئەو شه ره شه ری براکوژی و له راستیدا شه ری خو کوزییه یان نا؟

به تحایی: با، به لام کهس گو یی نه ده دایه ی. ئەو ده م که زۆر به شینه یی له کتیبه که دا با سم کردوو هەر دووک لا، هه م کۆمه له، هه م دیمۆکرات ببوون به ئەرته ش، سیستمی کی ته وا و نیزامی له سه ره وه ده ستوور ده هات له خواره وه ده بو ئیجرا بکری. ته نانته کۆمیته مه رکه زییه کان ده سه لاتیان به ده سه ته وه نه بوو. قسه شت ده کرد، بایه خی نه بوو. کار گه یشته ئەو جیگا هەر کهس بلئ ئەوه شه ری براکوژییه جیگای له و حیزبه دا نییه. یان ئەولا ده یگوت ئەوه ی پێی وابی حیزبی دیمۆکرات شو ر شگێر خزمه ت به بورژوازی ده کا ته وجیه ی تیئو ریک ده کرا. کهس نه یده بیست، ده ت گوت به لام نه ده بیسترا. ئەلبه ته پری نسیپی حیزبی ئیجازه ی نه ده دا ئەمن دابنیشم مه قاله یه ک بنووسم خو م بلاوی که مه وه، مرو ف ئەوه ل ده بی بیته ده ره وه ببیته سه ره به خو له ودوا بتوانی مه وزعی کی ئاشکرای دژی حیزبیک بگری .

قازی: یانی دهو وهخته دا که ئه شته دهقهوما، دهو سهروبهندي دا هيچ گرايشيک له هيچ لايهنيک را نهبوو که زور به توندي له بهرانبر ئهوه دا راوهستي و بلي نايکه م وريپازيکي سيهه م نيشان دا؟

بهتحيای: نه مدیت ئه من.

قازی: نه له ديموکرات دا و نه له کومه له دا.

بهتحيای: نه مدیت، نه مدیت. یانی حيزبي ديموکرات که من به تايبهت زياتر ئيتيلاعم ليی ههيه له ژير تهوژمی دوو سي شت دابوو، يه کيک مهسه له ی 'کورته باس بوو' که هه ر وا که خو ت له جهره يان دا بووی و دهيزانی و منيش باس م کردوو، يه کيکتر هاتنه دهره وه، چوونه ئه و ديوی سنوره کانی ئيران، باريکی زوری به کوله وه بوو، يه کيکيش مهسه له ی شه ره که. جا له شه رايتی وا دا که گوتم ببوو به ئه رته ش، سيستمه که ته واو ببوو نه زامی شايه د که س نه يده ويرا يا فکريان ده کرده وه ئه گه ر شتيکی وا هه بي زور به توندي به رخورديان له گه ل ده کرد.

قازی: ئيستا وه ک ده زانين دوو لايه نی ئه و شه ره له يه ک نزیک بوونه وه، به يه که وه به يانين داوه ته نانه ت له سه ر مه سه له ی هه لبزادنی سه روکايه تی کو مار له ئيران. پي ت وا هه يه بو ئه وه ی رووداوی ئاوا دووپاته نه بيته وه ، و دياره تا ئه و جيگايه يه ی که لايه نه کان موسه له ح بن ئه و ئيمکانه هه ر هه يه، به لام بو ئه وه ی ئه وه نه بي له کتيبه که ت دا چ پيشنيار ده که ی؟ له وي دا وه بيرم نايه شتيکت گو تبي.

بهتحيای: با، له به شی دواييدا ئه وه شم باس کردوو بو ئه وه ی ئه وه تیکرار نه بيته وه با له ئيستا وه ئه گه ر ئيمه ئيتيحاد ده که ين پيکه وه، ئه گه ر يه کيتييه ک دروست ده که ين پيکه وه يه کيتييه که ده بي بنه ماکانی قايم بي. و له و دوا ئورگانيزاسيونیک بو به ريوه بردنی وولات هه ر له ئيستا وه پيک بينين که سه ر به هيچيان نه بي به ته واوی، که گو توومه ئه و کاره پيشتريش ده مان توانی بي که ين. ئيمه ده وله تيک دابنيين، ده وله تی چووزانم ده وله تی له

تهبعید، دهولته پیشوخت، چ نیوی دهنن موهم نییه. بهلام کهسانیک بن پسیور، نهو میللهته کادری ههیه، نهو میللهته پره له کادری لیھاتوو. نهو کادرانه دابنن شتهکان بو دھاتوو بدهینه دست نهوانهوه. با نهوان بهرپوهی بهرن. نیوه وهک حیزب پشتیوانیان بکهن، وهکوو حیزب تهئمینیان بکهن. نهوه ریگاکهیهتی به نهزهر من. رهنگه موشل بی بهلام خهبات هیچوخت هاسان نهبووه.

قازی: زورباشه، نیستا نیمه هیندیک بیینه سهر کارهکانی دیکهتان، به تاییهتی له بواری سینهما دا. وا بزائم نیوه وهکوو سینهماکاریکی پیشمه رگه دهستان کرد به سازکردنی هیندیک فیلمی بهلگهیی له دهرهوهی شاران دهکری هیندیک لهوانه بناسینی جا دوایهش، باسی شتی دیکهش بکهین.

بهتھایی: دیاره پیشتریش کارم کردوو، بهلام نهو دهم که له شاخهکان بووین چوار فیلمم دروست کرد. یهکیکی دریز بوو ناوی 'نان و نازادی' بوو، یهکیکیان 'ههوار' ه که بهس چوونه ههواری کوچبه رانه که چون دهچنه ههوار و لهوئی ژیانیان چونه. یهکیکی دیکهش به ناوی 'شاخه سهر بهرزهکانی کوردستان' باسی ژیانی پیشمه رگهیه و یهکیکیش به ناوی 'پروناکایی شه مکهکان' باسی ژیانی خه لکه له ژیر تهوژمی نهو گه ماروی ئابووری که له کاتی شه ره که دا هه بوو. نهو چوار فیلمهم لهوئی ساز کردوو.

قازی: دوای نهوانهش فیلمیکی دریزترت له ئوروپا ساز کرد، له سوید که نیشته جیی سوید بووی و چوون له وولاتیکی دوور فیلمه که تان هه لگرت.

بهتھایی: بهلی چووین له قهزاقستان فیلمیکمان دروست کرد که من دهرهینه ری بووم به ناو 'گهله گورگ' ئایدیاکه و ناوه که ی له رۆمانی گهله گورگ ی حوسین عارف وهرگیراوه بهلام زور دهستکاری کرا، تهبعییشه، ههر رۆمانیک که تو دیکه ی به فیلم ده بی دستکاری بکه ی بیکه ی به سینهمایی نووسهر وهک چیرۆک نووسیویه. نهوه دهکری بلین یه کهم فیلمی درامایی کوردی یه له سالی ۱۹۹۰ دا تهواو بووه، یانی فیلمه که دهر هاتوو، پیش نهوه نیمه فیلمی دراماییمان نییه که به کوردی قسان بکا. با وا بلیم چون فیلمی کوردی له گهله سینهمای کوردی دوو شتی جیاوازن. نهوه یه کهم فیلمی کوردی یه که به کوردی قسان دهکا ههر وهک

'نان و ئازادی' بۆ خۆی یه کهم دۆکومینتی کوردی یه، یانی ووتاره کهی کوردی یه، شتهکانی به کوردی یه.

قازی: دواى ئهوه ئیدی بهردهوام نهبووی له دروست کردنی فیلم وهختیک که له سوید بووی؟

بهتھایی: نا چوونکه، بووم به مامۆستای مهدرسهیهک له بهشی فیلمدا و کانتیک دهبی به مامۆستا هز ده کهی خویندکاره کانت ئیش بکهن وهک ده لئی خۆت کردووته ئه وهسته پهیدا ده کهی.

قازی: چهولیکیشان دا بۆ دروستکردنی کۆمهلهی سینهماکارانی کورد.

بهتھایی: ههر ئهوه بوو ئهوه فیلمه ی گهلهگورگ یش ههر له چوارچیوهی ئهوه کۆمهلهی سینهماکارانه دا کرا، بهلام سینهماکار ئهوهنده نهبوون که بتوانن درێژه به کۆمهلهکه بدن. زیاتر هونهرمهندی جوور به جووری دیکه بوون تهنیا سینهماکاریان دهکری بلیین من بووم و یهک دوویهکی خویندکار که له سوید سینهمایان دهخویند. نا نهکرا بهردهوام بین. دهزانی سینهما پاره ی دهوئ، ئی پارهش دهبی له جیگایهک پهیدا بکهی. هیشتاش ئیمه ئهوه ۲۰۱۳ به داخهوه کۆمهلهی کورد نهگهیشتووته ئهوه جیگایهکی که سهرمایه داری ئیمه بیته سهرمایه له سهر فیلم دابنی. چون سهرمایه دار سهرمایه له سهر شتیک دادهنی که دوایه پاره کهی بگهپرێتهوه، هیچ ئیتمینانیک نییه که پاره که دهگهپرێتهوه. جا له بهر ئهوه داینانین. ئهوه فیلمانهش که له کوردستان، ئیستا له کوردستانی باشوور دروست دهکری ههموو بوودجهی دهولتهتی له پشته. له بهر ئهوه ئیمه لیره نهمانتوانی بوودجهیهک پهیدا بکهین که درێژهی پی بدین.

قازی: دهزانین دواى ئهوه ئالوگۆرانهی له باشووری کوردستان بوو ئیوه بۆ چهندین سال چوونه باشووری کوردستان

بهتھایی: له ۲۰۰۶ وه پویشتم ههتا ۲۰۱۲ تهقریبه ن.

قازی: لهوئ ئهوه ماوهی ۶ ساله چت دهکرد؟

بهتھایی: لهوئ مهدرسهیه کمان پیک هیئا به ناو 'ناوهندی راهینانی کادری راگه یاندن' که ئهوه کهسانه ی لهوئ له تیلیفیزیۆنهکان کاریان دهکرد پیش ههموو شتیک بینه ئهوهی به

شیوهیهک نهختیک عیلمیتر و ئاکادیمیتر ئهو ئیشه فیڕ بن، که لهوئ ئهمن بهرپرسی ئهو مهدرسهسهیه بووم و زیاتریش خۆم لهوئ کارم لهگهڵ دهکردن بهلام مامۆستای دیکهش ههبوون دههاتن له باری زمان، زمانی کوردی دا، له باری مهسهلهی پراگهیاندن، پوژنامه و ئهو شتانه دهرسیان دادهدا.

قازی: یانی لهو ماوهیه دا کاری فیڕکاریت ههبووه له بواری ههم تیکنیک و ههم دهرهینان.

بهتای: ههم تیکنیک و ههم دهرهینان.

قازی: ئیستا ئیمه چونکه وهختمان کهم ماوه بینهرانیشمان به ریگای لاپههکهمان له فهیس بووک دا چهند پرسیاریکیان ناردوووه دیاره تا ئهو جیگای ماوهی بهرنامه ئیزن دهدا دهکرئ وولام بدهیهوه. یهکهم پرسیار ئهوهیه :

ههتا چهند سالی تر لهبهینی ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۰ نزیکه ۵۰ میلیارد دهستگای قیدیئو له دنیا دا دهتوانن پیهندی چی کهن. بهشی زوری ترافیک دهبیته قیدیئو کانسامپشن، یانی بهکار هیئانی قیدیئو و کوردیش بهشیک دهبی لهو ۵۰ میلیارد. بهرنامهی سینهماکارانی کورد بو کهلک وهرگرتن لهو ئیمکاناته چیه؟ ئایا ئهساسه ن سینهماکارانی کورد ئهو پیشبینیهی که کراوه وهکوو ئیمکانیک دهبینن یان نا؟

ئهو پرسیاریکه با پرسیارهکان ههموویان بهیهکهوه باس بکهم لهبهر کات.

پرسیاریک که بینهریکمان به فارسی نووسیویهتی دهلی: به فارسی نووسین بو من هاسانتره هیوادارم ئهوه کیشهیهک نهبی بو ئیوه. بهر له ههموو شتیک سپاستان دهکهم که ئهو کتیبهتان نووسیوه، سهفهری خهیاڵ. نرخه کتیبهکهی ئیوه لهوه دایه که ئیوه بی ئهوهی لایهنگری له گروپیک یان کهسیک یان پارتییهک بکه ن پروداوهکانتان باس کردوووه و لیکدانهوهی شهخسی خوتان له سهر پروداوهکان هیئاوهته گورئ که دیاره ئهمن لهگهڵ هیئدیک له لیکدانهوهکانی ئیوه ههر له جیدا موافیق نیم ، بهلام بی شک کتیبهکهی ئیوه دهبیته هوی ئهوه کهسانیکی که دهخویننهوه به پروانگهیهکی کراوهتر له شتهکان پروانن و کردهوهیان بهشیوهیهکی دیکه بی. ئهمن دههوهیست بپرسم که رهد فیعلی، عهکسولعهمهلی پارتییهکان و گرووپه سیاسییهکان ، به تایبهتی پارتییه سیاسییه کوردهکان سهبارته بهو کتیبه چ بووه ؟ له وولاتانی دیموکراتیک کهسانیکی که بیروباوهپی جیاوازیان ههیه به باوهشی ئاوالهوه وهردهگیرین چونکه ئهوان دهبنه هوی ئهوه که ئینسانهکان جاریکی دیکه بگهڕینهوه سهر بیروباوهرهکانی خویان و له سهر پرا بیر بکهنهوه و به لهبهرچاو گرتنی ئهوهی ئهو

کهسانه‌ی که له و سالانه دا مه‌جبوور بوون بی‌نه ته‌بعید له وولاتانی دیمۆکراتیک ژیاون گه‌لو ئیوه پێشوه‌چوونیکێ ئه‌وتۆ له ناو سیاسیه ئیرانییه‌کان و به‌تایبه‌تی پارته‌یه کوردیه‌کان له پێوه‌ندی له‌گه‌ڵ رهد فیعل به‌رانبه‌ر به‌کتیبه‌که‌تان ده‌بینن یان نا ؟ و ئه‌گه‌ر ئیوه دووباره بزینه‌وه و ئه‌وه‌ی ئیستا ده‌یزانن زانیاتان چ کاریکی جیاوازتان له‌وه‌ی ئیستا ده‌کرد؟ له‌گه‌ڵ ئاره‌زووی سه‌رکه‌وتن.

بینه‌ریکی دیکه‌ش سه‌باره‌ت به‌ مه‌حکه‌مه‌که‌ پرسیاری کردووه گوتوویه‌تی که شایعه‌یه‌کی ئاوا هه‌یه که به‌رپز به‌تخایی له مه‌حکه‌مه‌ی نیزامی داوای لی‌بوردنی کردووه بۆیه ئه‌و حوکمه شکاوه.

دیاره ئه‌و ته‌وزیحه‌ش ده‌بی بدری که‌سیک هه‌بووه به‌ نیوی مه‌سه‌وود به‌تخایی که له زیندان هاوکاری رپزیمی شای ده‌کرد که هیچ جوړه پێوه‌ندییه‌کی به‌ تۆوه نییه، که‌سیک بووه سه‌ر به‌ گرووپی شوکرولا‌ی پاکنه‌ژاد که جمه‌ووری ئیسلامی کوشتی. به‌تخایی دواتر که رپزیمی شا رووخا ئیعترافی کرد هاوکاری رپزیمی شای کردووه. فه‌رموو پاشماوه‌ی کاته‌که بۆ جه‌نابت.

به‌تخایی: عه‌رز بی سوئالی یه‌که‌م که تیکنیکیکێ تازه دئ، نازانم ده‌بی بی تا له‌وه‌و دوا بزانی ئیمه‌ چ ده‌که‌ین. ئه‌لبه‌ته یه‌ک شت فه‌قته بلیم ئه‌وه‌ی که پیمان وا بی سینه‌ماکاری کورد بۆ خۆی بریار ده‌دا که چ بکا له‌گه‌ڵ تیکنیک ئه‌وه‌ و نییه، ئه‌وه ئه‌نیستیتوویه‌کی ده‌وئ که سه‌رمایه‌ دابنی و بتوانی ئیمکانات بۆ سینه‌ماکاره‌کان فه‌راهه‌م بی‌نی. نازانم ئه‌وه ناکرئ جواب ده‌ینه‌وه چون باسی داها‌توویه. من زۆریش سه‌ر له‌و تیکنیکه تازانه ده‌رناهی‌نم.

مه‌سه‌له‌ی دووه‌م که په‌یوه‌ندی به‌ رهد فیعل یان کاردانه‌وه له سه‌ر کتیبه‌که‌یه تا ئیستا هیچم نه‌بیستووه، یانی له هیچ کوئ نه‌مبیس‌تووه که ئه‌وانه شتیکیان له سه‌ر نووسیبی چاک یان خراپ وه‌ک سازمانه سیاسییه‌کان. وه‌ک خه‌لکی ئاسایی هه‌بووه، که‌سانیک که هه‌ر وه‌ک خوشی گوتوویه‌تی له‌گه‌ڵ بۆچوونه‌کانی من نه‌بوون. موهم بۆ منیش هه‌ر ئه‌وه‌یه که ئه‌ویش ئیشاره‌ی پێ کردووه که وتووێژیک دروست بی ئه‌سله‌ن هه‌ده‌فی ئه‌و کتیبه له بناغه‌وه ئه‌وه بووه که شته‌هایه‌ک ته‌رح بکه‌ین که له‌وه‌و دوا بتوانی وتووێژیک دروست بکا که له‌و وتووێژه مومکینه شتی تازه ده‌ر بی.

مەسەلەى سېيەم مەسەلەى دادگاکە، ئەو قسەيە بە تەواوى رەد دەکەمەو و رېفريئىسىش دەدەم بە کتیبەکەى پەروىز سابىتى کە لەویدا عىرفان فەرد ھەر ئەو سوئالەى لى دەکا لە ئاغای سابىتى ئەویش زۆر بە راشکاوى دەلى نا ھىچ ھاوکارىيەکى لەگەل ئیمە نەکردوو.

قازى: زۆر باشە، ديارە بەريزت رۆماننوسىشى و ھەر وەھا سەبارەت بە مەسەلەى ژنانىش لەگەل ھاوسەرت بەريز ژيلا کە ئەویش چالاكى بواری ژنانە کتیبەتان نووسيوە. کاتەکەمان ليرە دا تەواو دەبى. ئەمن داوا لە بىنەران دەکەم کتیبەکە يان بە کوردیى سۆرانى يان بە فارسى کە بەخۆشيوە بە ھەر دووک زمان لە گوتنبرگ لە سوید بلاو بوو تەو پەيدا بکەن. ئەگەر بکرى ھاوکارانم ئادريسى وەشانخانەکەش لە سەر ئەکران بنووسن . ھيو دارم ئەو کتیبانە وەدەست بىنن و بيانخوينەو. و بە خویندەوہى ئیمە سپاسى نووسەر دەکەين بۆ بەشدارى لەم بەرنامەيە دا. تاكوو رايژىكى دیکە لای ئيوەمان خۆش .

ISBN- 978-91-85995-22-6

تیبينى: ئەم ھەقپەيقيەنە لە يەکشەمە ۲۶ى مەى ۲۰۱۳ بۆ بەرنامەى رايژ بە شيوەيەکى زىندوو لە تيليفيزيونى ستيرکەوہ بلاو کراو تەو، دەکرى قيدیئوى بەرنامەکە بەم ناونيشانە لە تۆرى کۆمەلى بوتيووب دا تەماشا بکەن.

<https://youtu.be/BhXBYdKz9Pk>

